Finsk

«Finsk» kan også referere til Finland og finner.

Finsk tilhører den finsk-ugriske grenen av den uralske språkgruppen, og er det største av de østersjøfinske språkene rundt Østersjøen, foran estisk, karelsk og kvensk. I den mer omfattende gruppen *finsk-ugriske språk* inngår også ungarsk, og de samiske språkene. Se lingvistisk klassifikasjon i sidepanelet for bedre oversikt over gruppeinndelingen.

Finsk-ugriske språk i Nord-Europa.

Finsk	
suomi	
Brukt i	Finland Sverige Norge Russland Canada USA
Antall brukere	6 500 000
Lingvistisk klassifikasjon	Uralsk Finsk-ugrisk Finsk-samisk Østersjøfinsk **Finsk**
Skriftsystem	Det latinske alfabetet
Offisiell status	
Offisielt i	Finland EU
Normert av	Forskningsinstituttet for Finlands språk
Språkkoder	
ISO 639-1	`fi`
ISO 639-2	`fin`
ISO 639-3	`fin`

Wikipedia på finsk
Finsk på Wiktionary
Portal: Språk

Innhold

Utbredelse

Finsk er offisielt språk i Finland. Finsk blir snakka av over 6,5 millioner mennesker, hovedsakelig i Finland, men også av store finske emigrantgrupper i Nord-Amerika og i et større område i Nord-Sverige, hvor dialekten heter meänkieli eller tornedalsfinsk. Også i Norge brukes det finske dialekter i Finnmark og Nord-Troms. Dialektene her kalles ofte kvensk. Finsk språk har også en lang historie i deler av dagens Russland, for eksempel i den karelske republikken og i Ingermanland, området mellom St. Petersburg og Estland. I disse områdene lever finsktalende ennå i noen lokalsamfunn. En finsk språkøy fantes fra 1600-tallet fram til 1800-tallet på Finnskogen, både på norsk og svensk side av grensa mellom Hedmark og Värmland.

Status

I Finland er finsk det overlegent mest talte språket. I Sverige har finsk minoritetsstatus. I Norge har kvensk språk en offisiell minoritetsstatus, og er også et offisielt språk i Porsanger kommune.

Kvenene

Språket til kvenene, de om lag 6000 etterkommerne av finske innvandrere fra 1700-talet og seinere i Troms og Finnmark, ble tidligere regna som dialekter av finsk, men det fikk i 2005 status som ett eget minoritetsspråk med navnet kvensk. Også i Sør-Norge fantes det finske innvandrere på Finnskogene, men det finske språket der er utdødd.

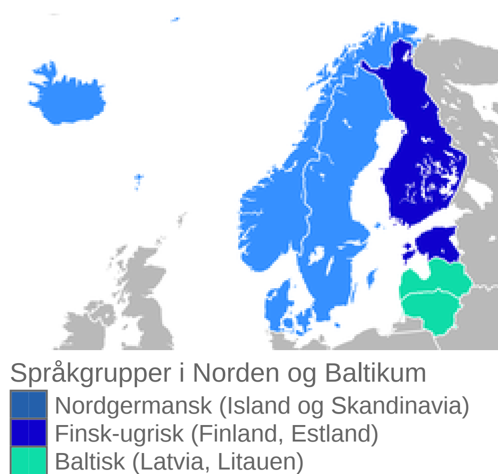
De finske dialektene i Tronedalen fikk i 2002 status som ett eget minoritetsspråk i Sverige, med navnet tornedalsfinsk eller *meänkieli*.

Emigrantfinsk

Finske emigrantmiljø finnes særlig i USA, Canada og Sverige. I USA er andelen finske immigranter stor på Michigans øvre halvøy. I Canada finnes det mange finskættede i området rundt Thunder Bay i den vestre delen av Ontario. Innvandrermiljøene i Sverige stammer fra årene etter 2. verdenskrig.

I Norge

Det har sannsynligvis vært kontakt mellom Finland og Nord-Norge i uminnelige tider. Dagens finskspråklige minoritet stammer imidlertid fra finsk innflytting til Nord-Norge fra 1700-tallet og fremover. Det er registrert enkeltpersoner som "Qvæn" i det norske skattemantallet siden 1500-tallet.[1] Den tidligste masseinnvandringen var delvis en følge av den finske bondekulturens ekspansjon nordover, delvis som følge av krigene mot Russland på 1700-tallet. Denne innvandringen kom først og fremst til Nord-Troms, hvor Nordreisa og deler av Lyngen-området ble preget av finsk språk frem til våre dager, samt til Alta og Porsanger i Finnmark. En ny bølge kom på 1860-tallet som følge av hungersnøden i Finland. Denne gangen gikk bølgen til Øst-Finnmark, hvor spesielt Vadsø ble kjent som kvenhovedstaden i Norge. I dag er Bugøynes i Sør-Varanger det stedet i Norge hvor finsk språk holdes best i hevd.

Språkgrupper i Norden og Baltikum
Nordgermansk (Island og Skandinavia)
Finsk-ugrisk (Finland, Estland)
Baltisk (Latvia, Litauen)

Siden det finske språket i Norge skiller seg noe fra riksfinsk, spesielt i ordforrådet, kalles finsk i Norge gjerne kvensk. Lingvistisk sett kunne man kalt kvensk for en dialekt av finsk, men den gjensidige forståelsen kan være utfordrende, spesielt mellom de eldste kvenske dialektene og dagens moderne finsk. Da de tidligste kvenene kom til Norge på 1500-tallet, fantes det heller ingen finsk stat. Området som i dag er Finland, var bare en del av Sverige. Det var dermed heller ingen ting som het "finlender" på den tiden. Derfor er kvenene i dag en norsk minoritet, og en kven er ikke det samme som en finlender.

Struktur

Både de uralske og de indoeuropeiske språkene hadde et komplekst system av bøyninger, men de indoeuropeiske språkene har utviklet seg til et mer analytisk system hvor komplisert grammatikk og bøyninger er erstattet av en strengere ordstilling, preposisjoner, og andre tilsvarende ord. De uralske språkene har derimot beholdt den mer sammensatte grammatikken. Finsk har dermed 15 forskjellige kasus (16 i noen østlige dialekter)[2] i motsetning til norsk som bare har to til fire, avhengig av målform eller dialekt. I tillegg har finsk et sammensatt verbsystem. Finsk er altså et syntetisk språk som bruker endelser eller suffikser for å uttrykke kasus, verbform eller utledede ordformer. Likevel er finsken enklere på noen felter; det finnes ikke bestemt og ubestemt form i språket, og heller ikke egen adjektivbøyning eller kjønnsbøyning.

Eksempel på bøyning i alle 15 kasuser:

Auto (bil)

Kasus	Singular	Plural	Oversatt betydning
Nominativ	auto	autot	bil/biler
Akkussativ	auton/auto	autot	bil/biler (avsluttet objekt)
Partitiv	autoa	autoja	bil/biler (uavsluttet objekt)
Genitiv	auton	autojen	bilen**s**/bilene**s**
Inessiv	autossa	autoissa	**i** bilen/bilene
Illativ	autoon	autoihin	**inn i** bilen/bilene
Elativ	autosta	autoista	**ut av** bilen/bilene
Adessiv	autolla	autoilla	**på** bilen/bilene
Allativ	autolle	autoille	**opp på** bilen/bilene
Ablativ	autolta	autoilta	**ned fra** bilen/bilene
Essiv	autona	autoina	**som** bilen/bilene
Translativ	autoksi	autoiksi	**om til** bilen/bilene
Instruktiv*	---	autoin	**ved hjelp av** bilene
Abessiv	autotta	autoitta	**uten** bilen/bilene
Komitativ**	autoine-	autoine-	**med** bilen/bilene

Instruktiv forekommer bare i flertallsform, men kan iblant brukes i entallsbetydelse. Den eneste "ekte" entallsformen er **jalan = til fots, jfr. flertall **jaloin** = ved hjelp av føttene*

***Komitativsformen etterfølges alltid av et possesivsuffiks, f.eks. **autoineni** = med bilen min/bilene mine, **autoinesi** = med bilen din/bilene dine osv.*

Referanser

1. ^ https://snl.no/kvener
2. ^ «Cases in Finnish». Besøkt 14. april 2015.

Eksterne lenker

- Finnish (https://web.archive.org/web/20101007073559/http://www.lmp.ucla.edu/Profile.aspx?menu=004&LangID=29) - UCLA Language Materials Project, University of California Los Angeles (UCLA).